

BESLUT

2020-10-05 Dnr: 20/01305

SAKEN

Rapport, SVT1, 2020-03-30, kl. 19.30, inslag om coronaviruset i Ryssland; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget var ett delvis bildsatt telegram där nyhetsuppläsaren sa följande.

I Moskva så har drygt 1500 personer bekräftats smittade och i dag införs hårda restriktioner för invånarna. Bara personer med specialtillstånd får röra sig fritt i staden och myndigheterna ska se till att reglerna följs genom ett övervakningssystem. Men hur smittspridningen ser ut i resten av Ryssland är oklart.

ANMÄLAN

Anmälaren anför sammanfattningsvis följande.

Nyhetsuppläsaren påstod i inslaget att ryska myndigheter inte redovisats någon statistik över hur smittspridningen av coronaviruset sett ut i Ryssland och uppgav till exempel att antalet insjuknade var drygt 1500 i Moskva samt att det var oklart hur spridningssituationen såg ut i resten av landet.

På den ryska regeringens webbsida finns information tillgänglig för alla som verkligen vill informera sig om vad regeringen gör och planerar för att åtgärda den situation som uppkommit i och med coronavirusets spridning. Varje dag sker regeringens avstämning och planering i denna fråga med samtliga ansvariga och dess staber. Deras rapporter presenteras sedan på denna hemsida. Denna avstämning kan även invånarna i Ryssland följa via landets tv-kanaler i direktsändning eller i nyhetssammandrag. Det finns sålunda dagligen uppdaterad statistik om antalet coronasmittade, både totalt och regionalt.

I stället för att ta del av informationen från den ryska regeringen använde Sveriges Television AB (SVT) en oppositionell ögonläkare som sanningsvittne, utan att låta någon myndighetsperson kommentera hennes uttalanden. SVT misstänkliggjorde och förtalade de ryska myndigheternas hela verksamhet och den statistik som presenterades. Det är allvarligt att SVT:s tittare och lyssnare undanhålls befintlig information.

Anmälaren anser att inslaget strider mot ett flertal punkter i SVT:s sändningstillstånd och har till sin anmälan bifogat länkar till den ryska regeringen hemsida.

Anmälaren riktar även kritik mot ett inslag i *Rapport* som sändes den 25 mars 2020. Nämnden har den 3 juli 2020 friat inslaget efter en bedömning utifrån samma anmälares då aktuella kritik (se beslut dnr 20/01116). Anmälarens kritik i nu aktuellt ärende är i stort sett likvärdig med det som tidigare framförts. Nämnden prövar därför, inom ramen för nu aktuellt beslut, endast ovan rubricerat inslag.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Det finns saklig grund för påståendet att spridningssituationen i landet är oklar. Detta baseras på uppgifter som SVT:s korrespondent i Ryssland tagit del av från flera av varandra oberoende källor.

Telegrammet sändes även tidigare samma dag men följdes då av en kort kommentar från SVT:s korrespondent som bland annat sa följande.

Det är mycket möjligt att läget är oerhört mycket sämre än det som officiellt sägs. Moskvas borgmästare är en av få som nästan har läxat upp president Putin och sagt att det här är mycket värre.

Kommentaren från SVT:s korrespondent var tänkt att även följa efter telegrammet i sändningen kl. 19.30 men en sen ändring i körschemat resulterade i att den inte sändes då. Det innebär att den sista meningen i telegrammet inte fördjupades ytterligare, vilket skulle ha skett i kommentaren. Moskvas borgmästare hade offentligen hävdade att läget var värre än vad de officiella siffrorna visade. Avsaknaden av fördjupningen var dock inte så avgörande att telegrammet, trots att kommentaren inte sändes, strider mot kravet på saklighet.

SVT:s korrespondent hade också inför sin rapport intervjuat ordförande för "Läkaralliansen", som bestämt hävdade att den officiella statistiken kraftigt förvrängde siffrorna. Antalet ryssar som led av "av samhället framkallad lunginflammation" var många gånger högre än vanligt. Att det inte skulle vara kopplat till Covid-19 var omöjligt, sa hon.

Ordförande för ”Läkaralliansen” medverkade också i ett inslag om Rysslands hantering av coronaviruset som sändes i *Rapport* den 25 mars 2020, det vill säga fem dagar tidigare. I det inslaget sa Rysslands president att: ”Trots den potentiellt höga risknivån är situationen i stort sett under kontroll.” I samma inslag sa SVT:s korrespondent bland annat följande.

[...] det är numera straffbart att sprida så kallade fejk-uppgifter om coronaviruset men trots risken att råka illa ut säger mängder av ryska läkare att läget troligen är långt mycket värre än vad Kreml påstår.

Senare i samma inslag sa ordförande för ”Läkaralliansen” följande.

Det är inte lönt att vänta på att makthavarna ska slå larm. De kommer att släta över och manipulera statistiken för att visa att allting här är bara bra. De tjänar ju inget på att erkänna sitt ansvar för sjukhus har rivits, mängder av sjukvårdspersonal avskedats och för att hela hälso- och sjukvårdssystemet slagits i spillror.

Detta exempel ger grund för formuleringen i telegrammet om att spridningssituationen i resten av Ryssland är oklar. SVT:s korrespondent hade också inför sin kommentar noterat att det började komma in rapporter om sjukhus runt om i Ryssland som hade stora problem med överbelastning.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas. SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Anmälaren har huvudsakligen framfört kritik mot påståendet att det var oklart hur smittspridningen av coronaviruset sett ut i Ryssland samt att SVT på detta sätt misstänkliggör offentlig statistik från den ryska regeringen. SVT har i sitt yttrande anfört att flera av varandra oberoende källor kritiserar regimen i Ryssland för att

manipulera statistiken. Granskningsnämnden anser att SVT visat grund för påståendet och inslaget strider därför inte mot kravet på saklighet i denna del. Nämnden kan inte heller finna att vad anmälaren i övrigt anför medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet eller de regler som gäller för SVT:s programverksamhet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Clas Barkman, Bo Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Jenny Englund Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Jenny Englund Grass

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.